

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

22/2762-12

1. september 2022

Avgjørelse av klager på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 8 i 2022-2023

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra Aktivt Rovdyrvern av 10. juli 2022 og NOAH – for dyrs rettigheter (NOAH) av 15. juli 2022 over rovviltnemnda i region 8 (Troms og Finnmark) sitt vedtak 28. juni 2022 om kvote for lisensfelling av jerv i region 8 i 2022-2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en total lisensfellingsskvote på 45 jerver i region 8, inklusiv samarbeidsområdet med Nordland. Departementet finner derimot at fastsatt hunndyrkvote innenfor A-områdene (forvaltningsområdene for jerv) er satt så høyt at det kan bli vanskelig å nå fastsatt bestandsmål. Departementet reduserer derfor hunndyrkvoten til en samlet kvote på inntil 6 hunndyr innenfor forvaltningsområdene for jerv.

Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet knyttet til jerv i region 6, og finner at det foreligger et skadepotensial, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Departementet finner at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene er delvis tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 8 vedtok 28. juni 2022 kvote for lisensfelling av jerv for lisensfellingsperioden 2022-2023. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern av 10. juli 2022 og NOAH – for dyrs rettigheter av 15. juli 2022. Rovviltnemnda behandlet klagen 25.

august 2022, og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 29. august 2022 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for lisensfellingskvoten av jerv for hele Norge 11. august 2022.

I brev av 19. august 2022 til rovviltnemnda i region 8 orienterte Klima- og miljødepartementet om at lisensfellingsperioden for jerv er endret fra å starte 10. september til å starte 20. august. For å sikre reell klagebehandling i den spesielle situasjonen besluttet departementet å utsette iverksettingen av rovviltnemndas vedtak av 29. juni 2022 til klagen er endelig avgjort, jf. forvaltningsloven § 42.

Klagernes anførsler

Aktivt Rovdyrvern peker på at jerv er sterkt truet, og at dette er en ansvarsart i Norge med 25 prosent av artens europeiske bestand. Rovviltnemndas vedtak vil etter Aktivt Rovdyrvern sitt syn true jervebestandens overlevelse, og ikke være i tråd med Bernkonvensjonen eller naturmangfoldloven. Aktivt Rovdyrvern trekker også fram at uttaket må ses i sammenheng med uttak av jerv i andre regioner, som også er uvanlig og uansvarlig høye.

NOAH finner kvoten uforholdsmessig høy, og mener vilkårene etter naturmangfoldloven § 18 og Bernkonvensjonen artikkel 9 ikke er oppfylt. NOAH peker videre på at det ikke er lovhjemmel for felling av jerv for å regulere bestanden ned mot bestandsmålet eller for å begrense utbredelsen av bestanden. Rovviltnemnda har etter NOAHs syn anvendt prinsippet om geografisk differensiert forvaltning uriktig, samt at nemnda ikke har begrunnet hvorfor det tillates felling i jerveprioritert område. NOAH mener også at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt, og viser til at rovviltnemnda ikke engang har drøftet vilkåret.

Klima- og miljødepartementet viser for øvrig til klagen i sin helhet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda har i møte 25. august 2022 gjort følgende vurdering av klagen:

Klage fra Aktivt Rovdyrvern:

«Rovviltnemnda viser til vårt vedtak i sin helhet, kvote for lisensfelling var med sikte på at antall ynglinger i 2023 med størst mulig sannsynlighet skal være på bestandsmålet, gitt at kvoten tas ut. Videre var vedtaket med sikte på at bestandsmålet skulle nåes i A-området for jerv. Eventuelle ekstraordinære uttak eller annen avgang i lisensfellingsperioden bli belastet denne kvoten. Gitt at kvoten tas ut vil terskelen for ekstraordinære uttak etter lisensfellingsperioden bli høy, og eventuelle uttak vil legges til grunn når neste kvote settes. Det er i tråd med målet om at lisensfelling skal være hovedvirkemidlet for å regulere jervebestanden.

Nær alt areal i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland består av reinbeiteområder, som igjen er delt inn i reinbeitedistrikter og siidaer. Disse har

beiterett i definerte områder og tider på året, de har sitt kalvingsland der rein og reineiere gjennom generasjoner har lært at kalven har de beste forutsetninger for å overleve. Tamrein er klart den viktigste føden for jerv i Nord-Norge (NINA Rapport 1200). Jerven bruker store områder. I region 8 er det ikke mulig å legge store nok forvaltningsområder til jervens områdebruk, uten at disse også omfatter viktige beiteområder for tamrein. Den vidstrakte arealbruken til rovdyrene gjør at alle rovdyrindivider i regionen uansett plassering av soner vil måtte berøre kalvingsland (NINA Rapport 1200).

All jerv i rovviltnemndas ansvarsområde utgjør et skadepotensial på tamme beitedyr, hensikten med å forsøke å forvalte jervestammen eksakt på bestandsmålet og innenfor A-området for jerv, er å redusere potensialet for skade på beitedyr i både A- og B-området.

Rovviltnemnda mener jerv i Troms og Finnmark samt samarbeidsområdet i Nordland utgjør et så stort skadepotensial på sau og tamrein at det å regulere jervebestanden på bestandsmålet jf. den todelte målsettingen om både beitedyr og rovvilt samt prinsippet om en differensiert forvaltning er proporsjonalt med skadepotensialet.

Rovviltnemnda har i sitt vedtak sett til jervebestanden regionalt, nasjonalt og i Skandinavia. Da rovviltnemnda gjorde vedtak om kvote var det på Rovdatas jerveteller dokumentert fem ynglinger i Finnmark og fem ynglinger i Troms. En av ynglingene i Finnmark var tatt ut ved hiuttak. Etter vedtaket har det i Troms blitt dokumentert at det var ytterligere tre ynglinger.»

Klage fra NOAH:

«Rovviltnemnda viser til vårt vedtak i sin helhet, kvote for lisensfelling var med sikte på at antall ynglinger i 2023 med størst mulig sannsynlighet skal være på bestandsmålet, gitt av kvoten tas ut. Videre var vedtaket med sikte på at bestandsmålet skulle nåes i A-området for jerv.

Eventuelle ekstraordinære uttak eller annen avgang i lisensfellingsperioden blir belastet denne kvoten. Gitt at kvoten tas ut vil terskelen for ekstraordinære uttak etter lisensfellingsperioden bli høy, og eventuelle uttak vil legges til grunn når neste kvote settes. Det er i tråd med målet om at lisensfelling skal være hovedvirkemidlet for å regulere jervebestanden.

Jerv og sau har i stor grad latt seg skille i tid og rom, dette er en villet differensiert forvaltning som er nødvendig for å holde tap av sau til jerv lavt når sau beiter på utmarksbeite. Suksesskriterier her er å raskt gjøre uttak av jerv som utgjør et skadepotensial på sau i B-områder for jerv. Lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet. I region 8 er det forvaltningsområder for jerv som er store nok til at bestandsmålet nåes og opprettholdes innenfor disse.

Nær alt areal i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland består av reinbeiteområder, som igjen er del i reinbeitedistrikter og siidaer. Disse har beiterett i definerte områder og tider på året, de har sitt kalvingsland der rein og reineiere gjennom generasjoner har lært at kalven har de beste forutsetninger for å overleve. Tamrein er klart den viktigste føden for jerv i Nord-Norge (NINA Rapport 1200). Jerven bruker store områder. I region 8 er det ikke mulig å legge store nok forvaltningsområder til jervens områdebruk, uten at disse også omfatter viktige beiteområder for tamrein. Den vidstrakte arealbruken til rovdyrene gjør at alle rovdyrindivider i regionen uansett plassering av soner vil måtte berøre kalvingsland (NINA Rapport 1200). Rovviltnemnda har i vurderingen vist til at tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene ikke står i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Grovt sett regner vi at det er 6–7 jerveindivider per yngling. Om en jerv dreper 20 rein i året, så har det for en reineier stor betydning om det er en eller to jerveynglinger som berører hennes reinflokk. Vedtaket er bygget på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold, og om skade- og konfliktsituasjonen som er på tross av oppfølging av strategier og virkemidler i forvaltningsplan for rovvilt i region 8, herunder prioritering av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Rovviltnemnda ser ikke at det ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, i region 8 finnes annen tilfredsstillende løsning enn å forsøke forvalte jervebestanden presist på bestandsmålet og innenfor forvaltningsområdet for jerv. All jerv i rovviltnemndas ansvarsområde utgjør et skadepotensial på tamme beitedyr, hensikten med å forsøke å forvalte jervestammen eksakt på bestandsmålet og innenfor A-området for jerv, er å redusere potensialet for skade på beitedyr i både A- og B-området. Rovviltnemnda mener jerv i Troms og Finnmark samt samarbeidsområdet i Nordland utgjør et så stort skadepotensial på sau og tamrein at det å regulere jervebestanden på bestandsmålet jf. den todelte målsettingen om både beitedyr og rovvilt samt prinsippet om en differensiert forvaltning er proporsjonalt med skadepotensialet. Rovviltnemnda har i sitt vedtak sett til jervebestanden regionalt, nasjonalt og i Skandinavia. Da rovviltnemnda gjorde vedtak om kvote var det på Rovdatas jerveteller dokumentert fem ynglinger i Finnmark og fem ynglinger i Troms. En av ynglingene i Finnmark var tatt ut ved hiuttak. Etter vedtaket har det i Troms blitt dokumentert at det var ytterligere tre ynglinger.»

Rovviltnemndas konklusjon:

«Kvoten for lisensfelling av jerv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10.»

Miljødirektoratets faglige tilråding

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige tilråding i sin helhet, og gjengir i det etterfølgende deler av vurderingene.

Om bestandssituasjonen skriver direktoratet blant annet følgende:

«NINA-rapport 2031 gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i hver rovviltregion i Norge. I årene 2019-2021 ble det registrert henholdsvis 62, 63 og 60 kull på landsbasis (tabell 3). Av de registrerte kullene er henholdsvis 39, 41 og 38 kull registrert innenfor forvaltningsområde for jerv.

Jervtelleren på nettsidene til Rovdata, gir en løpende oversikt over de foreløpige tallene for registrerte jervkull sesongen 2022. Per 8. august 2022 er det blitt registrert 49 ungekull av jerv i år, noe som er en betydelig nedgang sett opp mot de tre foregående årene. Av disse kullene er det foretatt 5 ekstraordinære uttak på hilokaliteter i prioriterte beiteområder. I kommunene Luster, Oppdal, Surnadal og Tana er det tatt ut ett mordyr og samtlige valper på kjente hilokaliteter, i tillegg er to årsvulper tatt ut fra et hi i Engerdal kommune. Uttakene er utført av Statens Naturoppsyn etter beslutninger fra Miljødirektoratet våren 2022. Det er til nå i år registrert 31 kull innenfor forvaltningsområdene for jerv på landsbasis. Det er kun i region 5 at det er registrert flere kull enn måltallet for regionen innenfor forvaltningsområdet inneværende år.»

Om antall individer skriver Miljødirektoratet at:

«Fellesrapporten "Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 3-2021" (Mattisson et al. 2021) gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i Skandinavia, fordelt mellom Norge og Sverige. Det ble i 2021 påvist 160 valpekull av jerv: 100 i Sverige og 60 i Norge. Den skandinaviske jervebestanden i 2021 beregnes til 1 023 jerv som er ett år eller eldre. Den norske delen av bestanden ble anslått til 386 individer og var omtrent uendret fra tilsvarende beregning for 2020, mens den svenske delen av bestanden i 2021 var sju prosent lavere enn i for 2020.

Med bruk av en alternativ metode, innsamling av DNA, ble det påvist i alt 322 individer i Norge i 2021. Fordelingen av de påviste individene fremgår av tabell 4. Ved bruk av en romlig fangst-gjenfangst modellering basert på DNA-dataene ble bestanden av jerv i Skandinavia estimert til å være mellom 1013 og 1126 individer i overvåkingssesongen 2021 (95% sannsynlig intervall), hvorav 358 til 418 individer i Norge og 639 til 724 individer i Sverige.»

Miljødirektoratet viser også til at antall identifiserte individer fra DNA-analysene i region 8 i 2020 og 2021 var henholdsvis 85 og 82 dyr om man ser på det geografiske midtpunktet av registreringene. Videre viser Miljødirektoratet til det som har vært av kjent avgang av jerv i Norge og i Skandinavia. I perioden 1. april 2021 – 31. mars 2022 ble det registrert 112 døde jerver i Norge og 9 døde jerver i Sverige. I perioden fra 1. april – 15. juli var det registrert en

avgang på 19 dyr i Norge og 2 i Sverige. Direktoratet har ikke data for felling av jerv i Finland og Russland.

Miljødirektoratet sier følgende om vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger:

«I vurderingen av vilkåret skal prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, veie tungt. I rovviltforliket fra 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader innenfor forvaltningsområdene. Samtidig er det vanskeligere å gjennomføre like effektive tiltak, når det kommer til tamreindrift. Og i områdene med helårs tamreindrift vil vilkåret trolig kunne anses oppfylt uavhengig av områdetets prioritet.

Terskelen for å tillate felling innenfor forvaltningsområdene for jerv skal generelt være høyere enn utenfor sonen. Lisensfelling innenfor forvaltningsområdene for jerv bør som hovedregel ikke iverksettes før bestandsmålet er nådd. Det er også et mål at eventuelle uttak innenfor sonen ikke er til hinder for å kunne oppnå bestandsmålet innenfor sonen også påfølgende sesong.»

Miljødirektoratet har også gjort en vurdering av bestandens overlevelse:

«Den norske bestanden av jerv er del av en større sammenhengende fennoskandisk bestand med forgreininger også videre inn i Russland. Vurdering av bestandens overlevelse må derfor ses i sammenheng med dette. Kunnskapen om den skandinaviske bestanden er god, for de finske og særlige russiske delene av den felles bestanden av jerv, har vi ikke samme kunnskapsnivå, men det er ingen tvil om at også jerven i Troms og Finnmark er del av en større sammenhengende bestand som deles med nabolandene.

Overvåkingen av jerv er felles for Norge og Sverige, og foregår etter to uavhengige metoder; hiinventering og DNA-analyse av innsamlede skitprøver på vinteren. Om man sammenligner resultatene fra de to ulike metodene ser man at de kommer til omtrent samme resultat. God overensstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene er betryggende, og tyder på at vi har god oversikt over størrelsen til jervebestanden i Skandinavia. Begge metodene tilsier at den felles svensk-norske bestanden mest sannsynlig besto av i overkant av 1000 dyr, med en overvekt av bestanden registrert i Sverige i 2021. Et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak vil etter vår vurdering ikke kunne true bestandens overlevelse. Forutsatt at den svenske forvaltningen fortsetter med en mengde uttak på samme nivå som de senere år.»

Direktoratet omtaler i tilrådingen en vurdering av kvoten opp mot bestandsmålet:

«Vi kan konstatere at antall kull i den norske delen av bestanden har ligget noe over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull av jerv i perioden 2019-2021 (tabell 3). Antall kull registrert innenfor forvaltningsområdene for jerv har i samme periode ligget nær det nasjonale måltallet, men med betydelige regionale variasjoner målt mot de regionale måltallene.

Det er videre kjent at lisensfelling av jerv over tid ikke har vært tilstrekkelig effektiv til å bidra til en regulering av bestanden ned til bestandsmålene, og ekstraordinære uttak av jerv for å redusere skadepotensialet, særlig i beiteprioriterte områder har blitt iverksatt årvisst dels under og dels i etterkant av lisensfelling. Det er vår vurdering at effektiviteten til lisensfelling er inne i en positiv utvikling, i alle fall i deler av landet, og det er derfor viktig å styre fellingsaktiviteten mot beiteprioriterte områder med skadeproblematikk.

23 av de 60 jervene som ble felt av lisensjegere sesongen 2021/2022 ble felt innenfor forvaltningsområdene, hvorav 5 voksne hunndyr i Oppland. Foreløpige data over ynglinger våren 2022 tilsier at det vil bli færre ynglinger i år, enn hva som har vært påvist de siste årene. Etter vår vurdering gir de foreløpige dataene for ynglinger innværende sesong samt kunnskap om felte dyr de siste sesongene grunn til å være mer restriktive med å åpne for lisensfelling innenfor forvaltningsområdene for jerv enn hva nemndene i sum legger opp til. Og vi vil anbefale Klima- og miljødepartementet å redusere kvotene som er satt innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 5, 6 og 8, ved endelig fastsettelse av kvotene.»

I tilrådingen framgår det også noen konkrete anbefalinger for region 8:

«Nemnda i region 8 har satt en kvote på 45 dyr hvorav inntil 29 tisper. Av kvoten kan inntil 18, hvorav inntil 10 tisper felles i A-områdene (forvaltningsområdene for jerv). Vi vil også for region 8 anbefale KLD å redusere adgangen til uttak av hunndyr innenfor forvaltningsområdene og sette en samlet hunndyrkvote for A-områdene i regionen til 6 hunndyr.»

I sin faglige tilråding konkluderer Miljødirektoratet blant annet slik:

«Miljødirektoratet legger til grunn at Norges del av den skandinaviske jervebestanden skal forvaltes slik at bestanden holdes nær bestandsmålene for hver av regionene og nær det samlede nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger.

Miljødirektoratet vurderer at den totale lisensfellingskvoten i Norge, er satt høyt. Det må forventes at en eventuell effektivering av hele den vedtatte kvoten, vil gi en betydelig reduksjon i den norske delbestanden av jerv. Direktoratet vurderer det som sannsynlig at nasjonale bestandsmålet ikke vil kunne nås kommende sesong, dersom vedtakene som er fattet av rovviltneemndene samlet sett effektueres i sin helhet. Det er imidlertid sett i lys av kjent fellingsstatistikk, svært lite sannsynlig at kvotene som er vedtatt vil bli effektuert under lisensfelling. Direktoratet bemerker at det er positivt at interesse for lisensfelling av jerv og aktive jegere har bidratt til flere jerv felt på lisensfelling. Vi mener det er viktig å fortsatt styre fellingsaktivitet til de områder som kan begrense skader forårsaket av jerv.

Det har det blitt praktisert en tilnærming der kvotene i seg selv ikke skal virke begrensende for adgangen til lisensfelling av jerv i beiteprioriterte områder i de fleste

regionene. Dersom dette fortsatt legges til grunn må fastsettelse av kvoter innenfor forvaltningsområdene etter vår vurdering være mer restriktiv. Den samlede kvoten for jerv innenfor forvaltningsområdene er for kommende sesong satt til maksimalt 75 dyr hvorav 45 hunndyr. Denne bør etter vår vurdering nedjusteres kraftig.

Konkret vil vi anbefale Klima- og miljødepartementet å redusere hunndyrkvotene som er satt innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 6 og 8 ved endelig fastsettelse av kvotene. For region 5 er det usikkert om det er juridisk grunnlag for felling av jerv i deler av områdene som nemnda har vedtatt å åpne for lisensfelling, og vi anbefaler at KLD fastsetter områdeavgrensning for lisensfelling som foreslått av sekretariatet til rovviltnemnda i region 5.»

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter og naturmangfoldloven § 5 og §§ 8-12

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 8 er det fastsatt mål om 10 ynglinger av jerv – hvorav 3 i tidligere Finnmark Fylke.

Kunnskapsgrunnlaget er i hovedsak basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og departementet anser at kravet i nml. § 8 er oppfylt. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap i saken, og føre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal tildeles en lisensfellingskvote for jerv i region 8 for sesongen 2022-2023, for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, jf. rovviltforskriften § 10, som vedtatt av rovviltnemnda i region 8 i vedtak 28. juni 2022. Lisensfelling hjemles i nml. § 18 første ledd bokstav b eller c, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav g. Nml. § 18 andre ledd stiller i tillegg som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

I det påklagede vedtaket har rovviltnemnda i region 8 fastsatt en kvote for lisensfelling av 45 jerver. Kvoten er videre fordelt slik:

- Totalt 31 jerver i Finnmark, hvorav inntil 15 tisper. Inntil 10 jerver kan felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.
- Totalt 14 jerver i Troms og samarbeidsområdet med Nordland, hvorav inntil 8 tisper. Inntil 8 jerver kan felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. Det forekommer enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom, samt at det skjer noe ulovlig jakt på store rovdyr i Norge, men hoveddelen av avgangen skjer gjennom kvotejakt, lisensfelling og skadefelling. Årlige bestandsregistreringer, utstrakt bruk av DNA-analyser, samt at store deler av avgangen er regulert gjennom statlig myndigheters kvotefastsettelse for uttak, gjør at det foreligger god oversikt over den samlede belastningen.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratet vurderer at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda for region 8, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av jerv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at felling kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A.

Som det fremgår av sekretariatets saksframlegg til rovviltnemndas vedtak, ble det i perioden 21. mars 2021 – 20. mars 2022 påvist 108 jerveskader på tamrein og sau, hvorav 107 av disse var tamrein. De to foregående årene viser sekretariatet til at det ble påvist henholdsvis 120 og 115 jerveskader i regionen. Videre viser departementet til at det i region 8 ble utbetalt erstatning for 129 sau/lam som tapt til jerv i 2021 og 3876 tamrein i reindriftsåret 2020-2021 (kilde: Rovbase). Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og av en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i 2022

og 2023 i regionen, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Departementet understreker at det fortsatt skal arbeides aktivt med effektive forebyggende tiltak i områder rovviltnemndene har prioritert for yngling av jerv. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader i slike områder. Samtidig ser departementet at det er vanskeligere å gjennomføre like effektive tiltak som skiller beitedyr og jerv i tid og rom når det kommer til tamrein. Som det framgår av rovviltnemndas vurdering er nær alt areal i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland reinbeiteområder, og gitt jervens områdebruk vil det være overlapp mellom forvaltningsområder for jerv og viktige tamreinområder. Rovviltnemnda har ikke funnet at det foreligger annen tilfredsstillende løsning enn å regulere jervebestandens størrelse også innenfor forvaltningsområdene for jerv. Også Miljødirektoratet skriver i sin faglige tilråding at vilkåret trolig er oppfylt i områdene med helårs tamreindrift, uavhengig av områdets prioritet

Departementet mener det ut fra føringene i rovviltpolitikken ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for lisensfelling av jerv i region 8, også i område prioritert til jerv i regionen, jf. nml. § 18 andre ledd.

Samlet vurdering

Klima- og miljødepartementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at den totale lisensfellingkvoten for jerv i Norge er satt høyt. Deres vurdering er at en eventuell effektivering av hele den vedtatte kvoten, vil gi en betydelig reduksjon i den norske delbestanden av jerv. Som direktoratet skriver viser kjent fellingsstatistikk at det er svært lite sannsynlig at kvotene blir fylt. Dersom vedtakene fra nemndene skulle bli effektuert, vurderer derimot direktoratet det som sannsynlig at de nasjonale bestandsmålet ikke nås kommende sesong. I direktoratets faglige tilråding sies det at foreløpige tall som tilsier færre ynglinger i år enn de siste årene, samt kunnskap om felte dyr de siste sesongene, gir grunn til å være mer restriktive med å åpne for lisensfelling innenfor forvaltningsområdene for jerv enn det nemndene i sum legger opp til. Konkret anbefaler Miljødirektoratet blant annet å redusere hunndyrkvota innenfor A-områdene (forvaltningsområdene for jerv) i region 8.

I kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd går det fram at ved vurdering av kvote for lisensfelling skal rovviltnemnda gjøre en samlet vurdering av bestandsstatus og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Region 8 har et regionalt bestandsmål på 10 årlige

ynglinger – hvorav 3 i tidligere Finnmark fylke. I 2021 ble det registrert 9 ynglinger i regionen, hvorav 5 i Finnmark. Én av ynglingene ble avlivet ved hiuttak. Departementet viser til at foreløpig antall registrerte ynglinger av jerv i region 8 så langt denne sesongen (per 22. august 2022) var 13 ynglinger, hvorav én av disse er avlivet ved hiuttak.

Av rovviltnemndas kvote på 45 jerver åpnes det for felling av inntil 18 jerver innenfor forvaltningsområdene for jerv (10 i Finnmark og 8 i Troms og samarbeidsområdet med Nordland), hvorav 10 kan være hunndyr (5 i Finnmark og 5 i Troms og samarbeidsområdet med Nordland). Direktoratets vurdering er at kvoten på antall hunndyr innenfor forvaltningsområdene for jerv bør reduseres fra 10 til 6 hunndyr. Departementet er enig i denne vurderingen og endrer slik at det settes en samlet hunndyrkvote på inntil 6 hunndyr innenfor forvaltningsområdene for jerv. I likhet med Miljødirektoratet mener departementet at en praksis med fastsettelse av høye totalkvoter krever en mer restriktiv tilnærming i det som av rovviltnemndene er definert som forvaltningsområder for jerv.

Med en reduksjon i hunndyrkvoten innenfor forvaltningsområdene for jerv mener departementet at totalkvoten kan opprettholdes. Som Miljødirektoratet også påpeker vurderes imidlertid at den totale lisensfellingsskvoten for landet er satt høyt, noe som også gjelder region 8. Dette er svært lite sannsynlig at kvoten effektueres i sin helhet, og departementet vil i den forbindelse påpeke at det ikke kan påregnes at rovviltforvaltningen skal ta ut den resterende kvoten etter endt lisensfellingsperiode.

Lisensfellingsperioden for jerv ble nylig endret, slik at perioden nå starter 20. august, jf. brev fra departementet 18. august 2022. Det vil i utgangspunktet si at nemndenes vedtak om kvote for lisensfelling av jerv har virkning fra og med 20. august til og med 15. februar allerede fra inneværende lisensfellingsperiode. For å sikre reell klagebehandling besluttet imidlertid departementet at iverksettingen av rovviltnemnda i region 8 sitt vedtak av 29. juni 2022 skulle utsettes til klagen er endelig avgjort, og lisensfelling har dermed fått en noe senere oppstart i region 8 denne høsten.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en total lisensfellingsskvote på 45 jerver i region 8, inklusiv samarbeidsområdet med Nordland. Departementet finner derimot at fastsatt hunndyrkvote innenfor A-områdene (forvaltningsområdene for jerv) er satt så høyt at det kan bli vanskelig å nå fastsatt bestandsmål. Departementet reduserer derfor hunndyrkvoten til en samlet kvote på inntil 6 hunndyr innenfor forvaltningsområdene for jerv.

Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet knyttet til jerv i region 6, og finner at det foreligger et skadepotensial, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Departementet finner at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagene er delvis tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Roviltnemnda i region 8
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Adresseliste

Aktivt Rovdyrvern	c/o Jim Schelander, Sandvollveien 48	1400	SKI
NOAH for dyrs rettigheter	Dronningensgate 13	0152	OSLO